

تجربه بافت: رمز‌گشایی معنا در منظر بافت سنتی

صالحه بخارائی^۱ و محمود خلیلی^۲

چکیده

بافت سنتی شهر ایرانی، معانی و ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی متنوعی را در بطن خود شکل و در بستر زمان بسط داده است. یکی از معانی غالب بافت سنتی که در طول قرن‌ها - با وجود شرایط نامساعد اقلیمی - کیفیت زندگی و در پی آن قرار انسان را موجب شده است، احساس «رضایتمندی» (preference) و «مطلوبیت» حاصل از ادراک منظر بافت است. تنوع تجارب حضور انسان در بافت به‌منظور تأمین نیازهای فردی، اجتماعی، امنیتی، آئینی، آسایشی و ... و در نتیجه شکل‌گیری شاخصه‌های متنوع منظرین در آن، عاملی مؤثر در القاء حس «رضایتمندی» استفاده‌کنندگان بشمار می‌آید. این پژوهش ضمن معرفی مؤلفه‌های اصلی احساس «رضایتمندی»، «ابهام» (ambiguity)، «پیچیدگی» (complexity)، «تازگی» (novelty)، «غافلگیری» (surprise)، «تحریک‌کنندگی» (arousal)، «کنجکاوی‌کنندگی» (curiosity) و «تردید» (uncertainty)، درصد تبیین شاخصه‌های این معنا در منظر بافت از طریق بررسی سناریوهای متنوع حرکت در بافت سنتی شهر سمنان است. دستاورد این پژوهش، ارائه الگوهای مناسبی است که در طراحی منظر بافت‌های مسکونی حال، باهدف ارتقاء حس رضایتمندی ساکنین، مورداستفاده طراحان و معماران منظر خواهد بود.

واژگان کلیدی

معماری منظر، بافت سنتی، معنا، مطلوبیت، رضایتمندی.

s.bokharaee@gmail.com

۱- استادیار، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی

۲- کارشناسی‌ارشد معماری منظر، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی